

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ

**Reforma volebního systému
Nového Zélandu z roku 2011**

Projekt diplomové práce

Autor: Bc. Matěj Trávníček

Obor: Politologie, navazující magisterské studium

Vedoucí práce: Prof. Dr. Miroslav Novák

Souhlasím s vedením diplomové práce:

Prof. Dr. Miroslav Novák

Praha 2011

Úvodní část

Vymezení tématu

26. listopadu 2011 proběhne na Novém Zélandu spolu s volbami do Sněmovny reprezentantů referendum o změně volebního systému právě pro volby do Sněmovny reprezentantů. Voliči přitom již v podobných referendech hlasovali v letech 1992, respektive 1993, kdy se vyslovili pro opuštění systému prvního v cíli a přechod k systému personalizovaného poměrného zastoupení. Práce primárně nepojednává o těchto referendech, ale o volebních systémech nabízených voličům v referendu a o jejich předpokládaných účincích, které se pokouší zasadit do širšího kontextu jednak politického systému a jednak vývoje volebního systému pro volby do novozélandské Sněmovny reprezentantů.

Zdůvodnění tématu

Nový Zéland patří v politologické literatuře, obzvláště té věnované volebním studiím, k hojně citovaným příkladům volebních inovací, reforem i rozšiřování volebního práva. Detailní podoba aktuálně užívaného volebního designu je však v české literatuře nepopsána. Zájemci o toto téma tak nemají možnost načerpat na jednom místě v ucelené formě potřebné informace a jsou odkázáni na prameny kusé či v lepším případě zahraniční. Právě referendum o změně volebního systému z listopadu letošního roku se tak jeví jako skvělá příležitost tento nedostatek napravit.

Cíle práce

1. Analyzovat předkládané varianty změny volebního systému užívaného pro volby do Sněmovny reprezentantů Nového Zélandu a porovnat jejich předpokládatelné účinky.
2. Představit stávající úpravu konání voleb do Sněmovny reprezentantů Nového Zélandu s důrazem na podobu volebního systému a charakter soutěže.

3. Ve stručnosti představit aktuální podobu stranického systému Nového Zélandu a jeho kořeny a specifika.
4. Analyzovat postoje relevantních politických stran a případných dalších důležitých aktérů k referendu o změně volebního systému.

Výzkumné otázky

1. Jaký dopad měl předchozí přechod od systému prvního cíli na v současné době používaný volební systém?
2. Jaké postoje ve vztahu k podobě volebního systému zaujímají relevantní politické strany a další důležití aktéři?
3. Jaký dopad na stranický systém Nového Zélandu by měla změna volebního systému?

Výzkumné metody

Ve věci výzkumné otázky č. 1 budou aplikovány modely volebních výsledků užitím předkládaných volebních systémů za předpokladu shodné distribuce voličských hlasů, v případě preferenčních volebních systémů pak modely distribuce sekundárních a dalších preferencí konstruované na základě průzkumů veřejného mínění, sociologických dat a ideologické vzdálenosti jednotlivých stran. Na základě takto získaných dat budou následně postulovány předpokládané dopady na politické strany, respektive stranický systém.

Ve věci výzkumné otázky č. 2 bude pomocí modelů vypočtena změna distribuce mandátů ve Sněmovně reprezentantů Nového Zélandu.

Ve věci výzkumné otázky č. 3 bude zkoumán postoj relevantních politických stran a dalších důležitých aktérů s ohledem na předpokládanou změnu distribuce mandátů a z hlediska výhodnosti změny volebního systému pro tyto politické strany.

Krom modelů volebních výsledků se práce bude soustředit i na měření jejich proporcionality a naplňování deklarovaných cílů akceptace dané úpravy volebního designu.

Předpokládaná osnova práce

Úvod

1. Představení práce, jejích motivů, cílů a výzkumných otázek
2. Stručná charakteristika politického systému Nového Zélandu

Stat'

3. Volební systém pro volby do Sněmovny reprezentantů Nového Zélandu
 - 3.1. Geneze volebního systému
 - 3.1.1. Systém prvního v cíli na Novém Zélandu
 - 3.1.2. Volební reforma z 90. let 20. století a postoj důležitých aktérů
 - 3.1.3. Dopady změny volebního systému na stranický systém
 - 3.2. Současný stav
 - 3.2.1. Charakter kandidátních listin
 - 3.2.2. Volební obvody
 - 3.2.3. Způsob alokace mandátů
 - 3.2.4. Proporcionalita
4. Referendum o změně volebního systému z roku 2011
 - 4.1. Varianty změny volebního systému
 - 4.1.1. Systém prvního v cíli
 - 4.1.2. Alternativní hlasování
 - 4.1.3. Doplnkové hlasování
 - 4.1.4. Systém jednoho přenosného hlasů
 - 4.2. Postoje relevantních politických stran a dalších důležitých aktérů

4.3. Předpokládané důsledky akceptace jednotlivých variant

4.4. Komparace jednotlivých variant

Závěr

5. Shrnutí poznatků obsažených v práci

Orientační seznam literatury

Obecné zdroje

Cabada, Ladislav, a Marek Ženíšek. *Smišené volební systémy*. Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003.

Farell, David M. *Comparing Electoral Systems*. Prentice Hall / Harvester Wheatsheaf: Londýn, 1997.

Chytilík, Roman, Jakub Šedo, Tomáš Lebeda, a Dalibor Čaloud. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009.

Klíma, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998.

Lijphart, Arend. *Electoral Systems and Party Systems: A Study of Twenty-seven Democracies, 1945-1990*. New York: Oxford University Press, 1994.

Mulgan, Richard, a Peter Aimer. *Politics in New Zealand*. Auckland: Auckland University Press, 2004.

Novák, Miroslav. *Systémy politických stran*. Praha: Slon, 1997.

Novák, Miroslav, a Tomáš Lebeda. *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004.

Reilly, Benjamin. *Democracy in Divided Societies: Electoral Engineering for Conflict Management*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

Rose, Richard ed. *The International Encyclopedia of Elections*. Londýn: Macmillan, 2000.

Sartori, Giovanni. *Srovnávací volební inženýrství*. Praha: Slon, 2001.

— . *Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005.

Sinclair, Keith a kol. *Dějiny Nového Zélandu*. Praha: Lidové noviny, 2003.

Taagepera, Rein, a Matthew Soberg Shugart. *Seats & Votes. The Effects and Determinants of Electoral System*. New Haven: Yale University Press, 1989.

Vowles, Jack a kol. *Proportional representation on trial*. Auckland: Auckland University Press, 2002.

Periodické zdroje

Karp, Jeffrey A. „Political knowledge about electoral rules: Comparing mixed member proportional systems in Germany and New Zealand.“ *Electoral Studies*, č. 4. Prosinec 2006: 714-730.

Lebeda, Tomáš. „Přirozený práh, teorie a realita.“ *Politologický časopis*, č. 2 2001: 134-149.

— . „Proporcionalita volebních formulí poměrných systémů.“ *Sociologický časopis*, č. 5 2006: 883-912.

— . „Teorie reálné kvóty, alternativní přístup měření proporcionality.“ *Sociologický časopis*, No. 4 2006: 657-681.

Taagepera, Rein, a Matthew Soberg Shugart. „Plurality Versus Majority Election of Presidents: A Proposal for a “Double Complement Rule”.“ *Comparative Political Studies*, Vol. 27, No. 3. říjen 1994: 323-348.

Vowles, Jack. „Electoral System Change, Generations, Competitiveness and Turnout in New Zealand, 1963-2005.“ *British Journal of Political Science*, č. 4. Říjen 2010: 875-895.

Další zdroje

Hamill, Jeffrey S. „Does PR keep its Promise? New Zealand Under Majoritarian and Proportional Systems.“ *Conference paper for the Annual Meeting of the Southern Political Science Association*. 2005.

Pankaew, Attasit. „Expectations versus Realities: An Assessment of the Impact of Mixed Member Electoral Systems in New Zealand and Thailand.“ *Conference paper for 81st Southern Political Science Association* . Atlanta, Georgia, 2010.

Sokol, Petr. *Encyklopedie volebních systémů*. Nepsaný manuskript, 2005.

Vowles, Jack. „Comparing Electoral Systems Over Time: An Appraisal after New Zealand's Fourth Election Under MMP.“ *Conference Papers American Political Science Association Annual Meeting*. 2006.

Internetové zdroje

Electoral Commission. *Elections New Zealand*. <http://www.elections.org.nz>.